Gotländska kalkugnar.

Under augusti och september månader 1934 företog undertecknad med Professor H. Munthe som färdledare en resa på Gotland för att insamla uppgifter för byggandet av en serie modeller av kalkugnar, vilka skola byggas av museet och bl. a. omfatta de för kalkbränningen i Sverige och kanske hela världen tekniskt-historiskt mycket intressanta, hittills föga beaktade, kalkugnarna på Gotland.

Resan bekostades av Tekniska Museet och genomfördes uteslutande per bil, då de flesta av de många hundra kalkugnarna ligga långt från de vanliga kommunikationslederna. På den korta tiden av fem resdagar tillryggalades 900 km., varvid ett 70-tal ugnar och ruiner av olika typer undersöktes. Bland dessa böra framhållas de äldsta medeltida kalkmilorna, husbehovsugnar av den under 1600—1700-talen utbildade, typiskt gotländska konstruktionen, stora ugnar, vars ägare innehaft privilegium för export, schaktugnar för kontinuerlig drift från 1800-talets mitt och senare. Som komplettering av de av Professor Munthe sedan en mansålder tillbaka samlade anteckningarna, omfattande beskrivningar över mer än 450 ugnar jämte fotografier, uppmättes och fotograferades c:a 25 ugnar av större betydelse för modellbygget mera detaljerat för att möjliggöra en föreställning om frekvensen av de olika typerna för utförandet av ur typologisk synpunkt lämpliga modeller. Bearbetningen av hela materialet pågår och bör även lämna åtskilligt av intresse för utforskandet av de tekniska betingelserna för kalkbränningen på Gotland, vilken under de två senaste seklen varit av utomordentlig betydelse för Gotlands kultur. Tekniska Museet har nu ett värdefullt primärmaterial för det tillämnade modellbygget. Att studieresan gav ett så gott resultat på den korta tiden är till största delen Professor Munthes förtjänst, som, med bidrag från Gotlandsfonden, välvilligt ställde sina krafter och sin ingående lokalkännedom om kalkugnarnas belägenhet till museets förfogande, varför härmed till Professor Munthe frambäres ett förbindligt tack för värdefullt ciceronskap och gott samarbete.

Lennart Way-Matthiesen.

»Elektriskt ägg?»

I Tekniska Museets arkiv finnes ett brev av följande lydelse:

»Herr Grefve Sten Levenhaupt!

Till svar å Eder sednaste skrifvelse få vi meddela att Herr Alex. Bauer (Senior) har varit bortrest några veckor derföre dröjsmålet. Wi få härmed upplysa att elektrisk belysning (med elektriskt ägg), för fabriker etc.: hittills har blifvit för dyrbar emot annan belysning. Kostnaden å ett elektriskt ägg uppgår till 28 kronor samt emballage 1 krona.

Högaktningsfullt
SIEVERS & BAUER
H. G. Edlund.»